4e JAARGANG | No. 12 | 21 DEC. '23

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr F. J. J. Buijtendijk, Dr K. Dijk, Prof. Dr V. Hepp, Drs C. Tazelaar en Dr B. Wielenga

Medewerk(st)ers: Dr H. A. van Andel, Solo; Drs J. van Andel, 's-Gravenhage; Ds R. E. van Arkel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr Joh. C. Breen, Amsterdam; Drs W. E. Engelkes, Harderwijk; Prof. Dr F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, Tiel; Ds B. A. Knoppers, Amsterdam; Ds J. G. Kunst, Arnhem; Ds G. R. Kuijper, Haarlem; Ds H. W. Laman, Assen; Ds C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Ds F. C. Mejster, Rotterdam; Dr J. C. de Moor, Utrecht; Ds J. C. Rullmann, Utrecht; Ds K. Schilder, Delft; Dr W. J. A. Schouten, Kampen; Dr J. Thijs, Meppel; Dr D. H. Th Vollenhoven, 's-Gravenhage; Ds J. de Vries, Tilburg; Ds J. D. Wielenga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie: Prof. Dr V. HEPP, Van Breestraat 14, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers: OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes. Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f 1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling. Voor 't Buitenland en Ned.-Indië f 9.— per jaar. Advertentiën: 35 cent per regel.

INHOUD: De Gref. student en de anti-revolutionaire Politiek II. — Uit de Schrift: Gezalfd en gezonden (Jes. 61:1). — Kerkelijk Leven: De werkwijze der Gen. Synode II; Modernistische Catechismusverklaring. — Uit het Politieke en Sociale Leven: Sociale Vrede I. — Wijsbegeerte: In de school der Wijsbegeerte. — Kroniek. — Literatuur en Kunst: Vondel's Kerstzang. — Uit de Buitenlandsche Kerken: Het Oecumenisch karakter onzer Kerken. — Persschouw. — Boekbespreking. — Correspondentie — Kerknieuws.

DE GEREFORMEERDE STUDENT EN DE ANTI-REVOLUTIONAIRE POLITIEK.

II.

Inhoud van het eerste artikel: bij den Gereformeerden student is bij vroeger vergeleken, uitzonderingen daargelaten, de belangstelling gedaald. De een zoekt het bij de professoren, de ander bij de studenten, nog anderen tellen meer algemeene factoren het zwaarst.

Het werd hier en daar in besloten kring uitgesproken, soms ook met voorzichtigheid in de pers geuit, dat het verminderd politiek interesse bij onze Gereformeerde studenten voor een voornaam, zoo niet voor het voornaamste deel aan de hoogleeraren te wijten zou zijn.

Laat ons eens nagaan, wat hiervan aan kan zijn.

We beginnen dus met te onderzoeken hoe het vroeger was gesteld.

Wij spreken daarbij uiteraard alleen van de overleden hoogleeraren, van wie zooveel politieke invloed zou zijn uitgegaan. Men mag onderstellen, dat de thans nog levende dezelfde zijn gebleven.

Wat deden dan Kuyper, Rutgers en Woltjer op hun colleges, om de studenten voor de stembuspolitiek te bezielen?

't Valt in één woord te zeggen.

Niets.

Nooit heb ik een van deze drie ook maar een woord hooren spreken, waardoor de studenten werden opgewekt zich in den verkiezingsstrijd te weren.

Zij waren te zeer van hun akademische roeping vervuld, dan dat zij zich daarover uitweidingen veroorloofden.

Zij hielden wetenschap en politiek van elkander gescheiden.

Althans was dit mijn ervaring.

En ik maakte als student zeker geen onbelangrijk tijdperk aan de Vrije Universiteit door.

In mijn studentenjaren viel 1901, het jaar, waarin Dr Kuyper na den uitslag der verkiezingen tot minister werd benoemd.

Van te voren was het te verwachten, dat het in den verkiezingsstrijd heet zou toegaan.

Maar op zijn colleges repte Dr Kuyper hiervan met geen enkel woord.

't Ging er zoo streng zakelijk toe, alsof er geen Junigebeurtenissen in het zicht waren.

't Eenige kontakt bestond hierin, dat de studenten, toen de uitslag der verkiezingen bekend was, hem een ovatie brachten, waarop Dr Kuyper naar buiten kwam en bij de vooraanstaanden informeerde, wier er alzoo gekozen waren.

Of hij dan misschien buiten de colleges om eenigen rechtstreekschen invloed op de studenten oefende?

Voorzoover mij bekend is, niet.

Althans in de jaren, waarin ik studeerde, was dit niet het geval.

Hoe we dan door Dr Kuyper bewerkt werden?

Evenals alle andere menschen door „De Standaard".

Dr Kuyper was, behalve in zijn vacanties, gewoon „zelf te mennen". (De uitdrukking is van Braakensiek).

En zijn artikelen zoowel als zijn driestarren gingen er in als klokspijs.

Daardoor werd het vuur, dat in onze jonge harten brandde, aangeblazen.

Op verkiezingsdagen stonden we in laaie.

En dat door „De Standaard" alleen.

Toch vermocht ons dat aan den anderen kant weer niet te verpolitieken.

In kalmer dagen speet het ons geducht, dat Dr Kuyper zich zoozeer aan de politiek gaf.

Eén der studenten schreef zelfs in een studentenblad ('t kan „Manus Manum lavat" geweest zijn of „Gereformeerd Studentenblad"), dat Dr K. zich weleens wat meer aan de Theologie mocht wijden, want dat één man, al is hij ook Dr K., niet alles kan.

Een uiting van ongepaste vrijmoedigheid, voorzeker.

Kuyper reageerde er al spoedig op. Op het eerste of tweede college had hij het over een historische kwestie en sprak: als ik mij hierin soms vergis, moeten de heeren het maar zeggen, want één mensch kan niet alles weten. We begrepen de toespeling en toen we ons geen betere houding wisten te geven dan door het als scherts op te vatten en er om te lachen, herhaalde hij: ja heeren, dat meen ik, de schrijver in het studentenblad had gelijk: één mensch kan niet alles weten.

't Gaf even iets pijnlijks.

Maar evenzeer een bewijs, hoe onwaar het was, wat in die dagen in de pers geschreven werd: de studenten aan de Vrije Universiteit zijn ver politiekt.

Dit wat Kuyper betreft.

En nu Rutgers! Het was de algemeene opinie onder ons, dat Rutgers Kuyper ook in politieke zaken van advies diende. Maar ik geloof, dat die opinie alleen gegrond was op de onvergelijkelijke scherpzinnigheid van Rutgers. Want bewijzen konden we het niet. Op z'n colleges hield hij ons altijd heel ver van de politiek van den dag af. Op visites te zijnen huize werd dat onderwerp weleens aangeroerd, maar meer ook niet. Politieke vorming hebben we zeker aan Rutgers niet te danken. Officiëel liet hij zich met de politiek niet in, naar ik weet. Hij was de man van de kerk.

Bij Woltjer ging 't op de colleges, tenminste die ik geloopen heb, al even onpolitiek toe. 't Was alsof het afgesproken werk was. Bij hem aan huis moge 't onderwerp ook zoo nu en dan ter sprake zijn gekomen, maar men wist algemeen, dat er onderwerpen waren, waarvoor Prof. Woltjer zich meer interesseerde. Later werd hij tot Lid der Eerste Kamer gekozen. Daar gold hij vooral als specialiteit voor het onderwijs. Hij was dan ook de voorzitter der Ineenschakelingscommissie.

En laat mij bij uitzondering nog één mogen noemen, die gelukkig nog tot de kategorie der nog levenden behoort, Prof. Fabius. Van zijn colleges in dien tijd kan ik niet al te veel vertellen, omdat ik ze, gelijk te begrijpen is, zelf niet liep. Wel hoorde ik, dat hij gedurig aandrong op bestudeering van principiëele werken als van Stahl en Groen. Ook op zijn thé's beval hij die onvermoeid aan. Maar dat hij ook maar eenigszins op activiteit van de studenten bij eenige verkiezing heeft ingewerkt, kwam mij niet ter oore. Trouwens was het aantal juristen toen nog niet zoo talrijk. Wel gaf hij zich aan de praktische politiek. In den gemeenteraad van Amsterdam was hij een kracht, met wien men te rekenen had.

Tot zoover mijn ervaringen.

Mocht een student van oudere generaties andere ervaring hebben opgedaan en b.v. kunnen verzekeren, dat Dr Kuyper in zijn tijd op college wel over de a.s. verkiezingen zich uitliet, zoo zal hij mij verplichten mij dit te berichten. Ik breng het dan gaarne aan onze lezers over.

Wat is er dan nu veranderd?

Stel dat de hoogleeraren nu geen directen politieken invloed op de studenten oefenen, dan staat dit nog precies gelijk met vroeger.

't Zou hen dus moeten schorten aan den indirecten invloed, welken zij ontwikkelen.

In normale gevallen zijn vanzelf de hoogleeraren in de juridische faculteit de aangewezenen, om zich in de praktische politiek te werpen.

Een Kuyper was natuurlijk een uitzondering.

Nu hebben we drie hoogleeraren en een lector in de rechten.

De jongste hoogleeraar en de lector zijn er nog betrekkelijk kort. Zij hebben al hun tijd noodig zich in hun vakken in te werken. Zij mogen dus uitgeschakeld.

Maar de beide anderen, Prof. Anema en Prof. Diepenhorst.

Hebben die zich in de praktische politiek afzijdig gehouden?

Wordt naar het woord van Prof. Anema in de Eerste Kamer niet gaarne geluisterd? Geven zijn benoemingen als lid van Staatscommissies geen blijk, hoe hoog zijn inzicht door de regeering wordt gewaardeerd? Was men niet enthousiast over zijn rede op den Provincialen Universiteitsdag te Rotterdam? Is van hem niet het woord afkomstig: „Het beste In Memoriam, dat een ieder van ons aan Dr Kuyper kan wijden is een deugdelijk en liefdevol doordringen in zijn geschriften" en heeft een persbericht niet rechtbaar gemaakt, hoe hij dit in praktijk wil brengen?

Ook Prof. Diepenhorst is op politiek terrein geen vreemdeling. Jarenlang heeft hij zijn schouder gezet onder het steeds zwaarder wordende werk in den gemeenteraad van Amsterdam en ieder anti-revolutionair inwoner van Amsterdam bejammert het, dat zijn stem in de raadzaal niet meer wordt gehoord. Thans behoort hij tot de vocalen in de Eerste Kamer. Schier dag aan dag spreekt hij door de A.-R. „Rotterdammer".

Dat de professoren der andere faculteiten zich minder aan de praktische politiek wijden, ligt voor de hand. De faculteit der rechten is breeder uitgegroeid. En in geen geval doen zij minder dan de hoogleeraren van vóór 25 jaren. Als de politiek hen niet noodig heeft, is het beter, dat zij zich houden bij hun leest. Want de politiek verslindt tijd. En die moet natuurlijk op den wetenschappelijken arbeid gekort. 't Moet toch ergens vandaan komen. Maar heeft de politiek hen bepaald noodig, dan twijfel ik geen oogenblik of zij zullen zich niet terugtrekken. Daarin zijn trouwens de hoogleeraren H. H. Kuyper en L. Bouman door hun zittingnemen in Staatscommissies reeds voorgegaan. Als op de hoogleeraren een beroep wordt gedaan en zij zien in, dat het niet anders kan, dan zullen ze zich gewis alle mogelijke opofferingen getroosten voor het heil des lands.

Het zou niet goed zijn, dat ze zich opdrongen. Immers de noodzakelijkheid moet eerst rondom gebleken zijn. Anders zouden zij tegenover de Universiteit niet verantwoord zijn.

Daarbij zou nog gevraagd kunnen worden of wat de plaatselijke politiek betreft, hun leiding wel gewenscht wordt. Er wordt hier en daar geklaagd, dat de anti-intellectueele strooming (welke met democratisch of niet-democratisch niets gemeen heeft), zich in Amsterdam te zeer doet gelden. Wat hiervan aan is, weet ik niet recht en laat ik daarom het liefst in het midden.

Ik kom dan tot de konklusie, dat op de hoogleeraren de groote schuldenlast voor de verminderde politieke belangstelling bij den Gereformeerden student onmogelijk kan rusten.

Gelooft men, dat ook zij onder zekere algemeene politieke dépressie leven en daarom vanzelf minder geestdriftig moeten zijn, stelt dan op hun rekening desnoods 25 pct. (wat veel te veel is).

Maar waar zitten dan de overige 75 pCt.?

HEPP.

UIT DE SCHRIFT.

Gezalfd en gezonden.

De Geest des Heeren HEEREN is op mij, omdat de HEERE mij gezalfd heeft, . . . Hij heeft mij gezonden. Jesaja 61:1.

De Heere HEERE heeft mij gezalfd en gezonden! Met dat machtige woord op de lippen mocht Jesaja de profeet zijn volk tegentreden.

Dat woord was hemzelf een hemelsche wapenrusting, waarin hij, zwakke mensch, zich een strijdbaar held wist, moedig uittrekkend tot den heiligen krijg voor de eer van den eeuwigen Koning.

Hij wist: het was geen aanmatiging als hij zoo sprak. Hij had zichzelf niet opgeworpen. Hij kwam niet op eigen gelegenheid, noch in zijn eigen naam. Ook verkondigde hij niet de gedachten, die uit zijn eigen bewustzijn opkwamen. Hij voelde in zijn hart en geest en wil en woord een wondersterke energie instralen, een machtige drijfkracht: hij moest daaraan gehoorzamen; hij moest opstaan, en gaan tot zijn volk; hij moest spreken, getuigen, luide uitroepen. Hij kon niet zwijgen. Hij wilde het ook niet. Want hij was geen steen door een reuzenhand geworpen, maar een instrument, toebereid door de hand Gods. De Geest des Heeren was op hem, om hem bekwaam te maken, te zalven, te inspireeren, aan te drijven. En die Geest deed hem spreken en niet zwijgen eer het laatste godswoord gezegd was.

Wat gaf dat denkbeeld hem kracht tot zijn profetischen arbeid: ik word geroepen; ik ben gezonden.

En reeds die ééne formule was in staat beslag te leggen op den geest zijner hoorders en hen schuldig te stellen als zij naar deze hemelsche proclamatie niet wilden hooren.

Twee Godsnamen worden hier saamgevoegd: Heere, HEERE.

De almachtige sterke God, Schepper en Gebieder van hemel en aarde, de eeuwige Koning.

En die Heere is als HEERE Israëls Ontfermer, de God des Verbonds, die nooit wankelt of bezwijkt, die trouwe houdt over Zijn volk tot in eeuwigheid. Wiens goedertierenheid evenmin wijken, als Zijn Wezen veranderen zal.

De Geest des Heeren HEEREN is op mij; dat konden de profeten zeggen, maar alleen in die tijden, dat de Geest vaardig over hen werd.

De glanzende olie, waarmee hun hoofd werd gezalfd was daarvan het heilige teeken. Zij waren van God verordineerd en zouden daarom de Geestesgaven ruimschoots ontvangen, die zij tot richtige vervulling van hun ambt behoefden.

Hoe schoon is dit alles in Christus vervuld.

Hij is de Messias, de ware, de hoogste, de Eenige, naar Wien al de anderen van uit de verte en uit de laagte heenwezen.

Hem heeft de Vader gezalfd, niet met kostbare olie, maar met den Geest zelf zonder mate.

Op Hem zou immers naar de belofte de Geest der wijsheid en des verstands rusten, de Geest des raads en der sterkte, de Geest der kennis en der vreeze des Heeren.

Hij heeft mij gezonden. Dat was zijn woord. Daarin lag heel de grootsche roeping van den Heiland saamgevat.

Dat kan de Jezus der modernen niet zeggen. Deze was slechts een profeet, die was opgestaan en zich opgeworsteld had boven het lage geestelijk peil zijner tijdgenooten, en in fellen hartstocht toornde tegen hun moordend formalisme, die de armen uitbreidde tot ellendigen en ongetroosten, om ze te drukken aan zijn kloppend liefdehart.

Aan zulk een Heiland hebben wij niets.

Hij komt uit de menschen, en spreekt de woorden der menschen.

De Christus der Schriften — de Gezalfde en Gezondene des Vaders, komt van God en spreekt de woorden Gods.

Hij komt tot ons met een hemelsche opdracht, en in heilige roeping. Zijn leer is de Zijne niet, maar van Hem, die Hem gezonden heeft.

God woont zoo hoog en zoo ver. De hemel is gesloten. Zonder Openbaring weten wij niets van Hem. Wat het boek der natuur ons leert, is slechts een druppel water op een door dorst gekloofde tong, waardoor het verlangen naar de koele bron wordt wakker geroepen.

Wie verklaart ons de dingen Gods? Wie spreekt ons van Hem, dien nooit iemand zag?

De Eeniggeboren Zoon, die in den schoot des Vaders is, die heeft Hem ons verklaard.

Gezegend zij dan de groote Koning, die tot ons komt in 's Heeren Naam.

Waarom zoudt gij twijfelen?

Waarom Zijn getuigenis niet aanvaarden?

O, neem het aan!

Ge kunt het alleen, als ge door geloof Hem aanneemt.

Zoovelen Hem aangenomen hebben, dien heeft Hij macht gegeven kinderen Gods te worden, namelijk die in Zijnen naam gelooven.

En deze juist zullen Zijn getuigenis blijven aannemen.

Gebogen over het Woord en biddend om den H. Geest zullen ze Hem vragen: o spreek Uwe verlossende woorden opnieuw in onze ziel, Gezalfde, Gezondene des Vaders. F. C. M.

KERKELIJK LEVEN.

De werkwijze der Generale Synode.

II.

Op mijn verzoek om, zoo er in onze pers nog iets geschreven werd omtrent de werkwijze der Generale Synode dan wat ik overnam, mij dit toe te sturen, ontving ik geen enkele toezending.

Hieraan mag ik zeker wel een bewijs zien, dat niets aan mijn aandacht is ontglipt en dat ik, wat dienaangaande werd voorgesteld, vrij volledig weergaf.

Vierderlei verandering werd aangeprezen:

1o. na de opening der Synode meer gelegenheid te geven aan de commissies om rustig door te werken en dus de openbare zittingen later te beginnen dan tot heden gebruikelijk was.

2o. op de vergaderingen de onderwerpen volgens het agendum te bespreken.

3o. den praeses te machtigen om meer in te grijpen in de discussies.

4o. aan de commissies een uitgebreider opdracht te geven.

We willen deze punten in volgorde van naderbij bezien.

De eerste verandering om bij den aanvang der Synode de commissies langer gelegenheid te geven om te werken, werd weer in drieërlei vorm voorgedragen:

1o. om den stillen tijd der Synodes met één dag te verlengen, dus in plaats van Donderdag op Vrijdag de openbare zittingen te hervatten.

2o. om voor dien stillen tijd de geheele week na de opening te reserveeren.

3o. om de commissies zoolang te laten doorwerken tot ze geheel klaar zijn.

Natuurlijk berusten deze voorstellen op drieërlei opvatting van de Synodale werkzaamheden.

Het eerste bedoelt slechts te voorkomen, dat de eerste dag der Generale Synode geen behoorlijk menu zou hebben.

Het tweede wil, dat het groote werk in de commissies ten einde zal zijn gebracht, zoodat men de gewichtige zaken niet op het eind zal behoeven te behandelen.

Het derde hangt ten nauwste samen met het afwerken van het agendum in de orde, welke tevoren werd aangegeven.

Nu komt het mij voor, dat de eerste maatregel (verlenging van den commissie-arbeid met één dag) wel eenige, maar toch geen afdoende baat geeft.

Hij waarborgt, dat de eerste dagen der openbare zittingen niet zulk een slakkegang te zien geven.

Men behoeft niet zoo opvallend te stoppen.

Maar voor den verderen loop der Synode is de winst gering.

Uitteraard kunnen met verlenging van één dag slechts de kleinere stukken gereedkomen.

De grootere stukken moeten dan tijdens de Synode toch weer enkel in avondvergaderingen worden afgedaan. En nu vergete men niet, dat het werk van een heelen dag commissie-arbeid meer bedraagt dan dat van drie avondvergaderingen.

Men is dus, indien deze regel gevolgd wordt, voor de eerste dagen inderdaad uit den brand, maar de overige blijft het gesukkel aanhouden.

De tweede maatregel brengt m.i. veel verder. Men zou daarbij na de opening heel de eerste week niet meer in pleno vergaderen.

In dien tijd kunnen werkelijk de commissies ook met belangrijker zaken gereed komen.

Vertrekt men 's Vrijdagsavonds, dan kan men, als het moet, 's Maandagsmiddags weer een vergadering houden.

En ik maak mij sterk, dat óf 's Maandagsavonds óf 's Dinsdagsmorgens menig groot gerecht op dampende schalen de Synode kan worden binnengedragen.

Het is althans mijn indruk, dat een der voornaamste (om niet te spreken van het voornaamste) punten van het agendum in dien tijd kant en klaar voor de Synodeleden had kunnen liggen.

Doorwerken heeft zooveel op werken met onderbreking door.

Men blijft in het onderwerp, terwijl men er anders telkens weer wat uit is.

Den commissieleden biedt het dit voordeel, dat zij rustiger de discussies kunnen volgen en niet het eene oor moeten opsteken om te hooren wat er op het podium voorvalt en het andere slap laten hangen om tijdens de Synodale vergadering hun gedachten op het rapport, dat zij onderhanden hebben, te concentreeren.

Met één week hard werken zijn ze er dan af.

Doch dit is nog niet van het grootste gewicht.

Het op het laatst komen van de belangrijkste onderwerpen wordt er door voorkomen.

Dat naar het eind verschuiven van zulke stukken is het blok geweest, waarover de Utrechtsche Synode is gestruikeld.

Men stoote zich dan niet tweemaal aan éénzelfden blok.

Als bezwaar tegen dezen voorslag heeft men ingebracht, dat hij tijd- en geldverlies brengt.

Indien dat recht gezien ware, zou men er zich in dagen, waarin bezuiniging hard noodig is, nog weleens over mogen bezinnen.

Toch meen ik, dat men zich hierin vergist.

Wanneer het zóó stond, dat een Synode precies in twee weken kon afloopen, zou er van tijd- en geldverlies sprake zijn. Dan zou men tweemaal reiskosten kunnen uitsparen.

Maar dat de tegenwoordige Synodes in twee weken tot het verleden kunnen behooren, zal voorshands wel tot de illusies gerekend moeten worden.

De Synode te Assen moet er zich tenminste maar niet mee vleien.

En al zou het eenig tijd- en geldverlies brengen, men zou aan den anderen kant weer tijd en geld voor sommige deputaatschappen uitsparen. En welke kosten het zwaarst zijn, hangt geheel van omstandigheden af.

Het kosten-argument kan op dezen grond dan ook wel geëlimineerd worden.

Bovendien: dat de Synodes wat sneller doorwerken en niet altijd op komende Synodes behoeven te speculeeren, is ook wat waard.

Natuurlijk, indien een agendum erg mager is en het met eenige zekerheid te voorzien is, dat de Synode zonder overhaasten en zonder noodeloos uitstellen in twee weken klaar kan komen, dan kan op den stillen tijd van het commissoriaal werk toch worden ingekort.

Maar men zij hiermee voorzichtig.

Zoodra blijkt, dat er meer aan vastzit dan men eerst heeft gedacht, worde alarm geblazen.

En dan moet het wachtwoord worden: de openbare zittingen vangen eerst de nieuwe week aan.

Om ten slotte nog een profijt te noemen: ook de moderamenleden zouden bij dezen voorslag bij verschillende commissies kunnen worden ingedeeld, wat allereerst om hun gaven gewaardeerd zou worden, maar waardoor zij ook voorts beter van alles op de hoogte zijn. Dit kan de leiding niet dan ten goede komen.

Modernistische Catechismusverklaring.

Onlangs wees ik er op, dat het modernisme het streven van Scholten hernieuwt om in orthodoxe termen zijn gevoelens uit te drukken.

Men vindt den naam Calvinistisch en Gereformeerd nog zoo verwerpelijk niet.

Natuurlijk rust op ons de plicht een oog in het zeil te houden en op de doorwerking van dit beginsel te letten.

Men zou niet verwachten, dat van modernistische zijde ooit een pleidooi zou worden gevoerd voor de woorden van den catechismus: van nature onbekwaam tot eenig goed en geneigd tot alle kwaad.

En toch gebeurde dit ongelooflijke in het „Weekblad voor Vrijzinnige Hervormden".

Advokaat was Dr J. J. Bleeker te Dronrijp.

Na er eerst op gewezen te hebben, dat er zooveel taaie vooroordeelen onder de modernen heerschen, vervolgt hij:

> Zoo leeft in moderne kringen het wanbegrip voort, als zou de Heidelbergsche Catechismus, en feitelijk de geheele orthodoxie, „den mensch onbekwaam achten tot eenig goed en geneigd tot alle kwaad".
>
> Weerspreek dit zoo krachtig mogelijk, wijs de onjuistheid van dit gezegde aan. 't Geeft niet, moge n is er weer een moderne, die, met onverstoorbaar gelaat, alsof er niets gebeurd is, datzelfde beweert.
>
> Orthodoxe menschen zijn immers achterlingen, en welke dwaze beweringen men hen ook toedicht, er zijn altijd heel wat modernen, die deze als vanzelfsprekend aannemen.
>
> 't Is verwonderlijk, hoe overigens ernstige menschen over andersdenkenden kunnen oordeelen. Ik herinner mij nog altijd, hoe onze professor in de Bijbelsche theologie ons placht te grieven, door wanneer hij 't over dezen of dien auteur had, met kenbare geringschatting te zeggen: „Modern, doch eerlijk". En ook, hoe ik na het overlijden van prof. Valeton in een onzer stichtelijke bladen het volgende vonnis las over dezen uitnemenden man: „Orthodox, doch vroom".
>
> En zoo zegt onder modernen de een den ander na, dat de Catechismus „den mensch onbekwaam tot eenig goed en geneigd tot alle kwaad" zou achten. Zelfs doet dat in „De Blijde Wereld" van 26 Oct. iemand als van der Hoeve, van wien men toch zou denken, dat hij wel beter weet.
>
> Want men vergeet altijd weer, dat er bij staat „van nature". Deze uitspraak geldt dus niet den mensch, zooals wij hem in het dagelijksch leven tegenkomen, en wel allerminst den vromen Christen, in wien geestelijk leven is ontwaakt, doch alleen „den natuurlijken mensch in ons".
>
> De Catechismus toch doet erg duidelijk uitkomen de spanning, die er in ons binnenste is tusschen den ons aangeboren zondigen aard en het hoogere, geestelijke leven, dat in ons hart is ontwaakt. Dezelfde spanning, waarover Paulus spreekt in Rom. 7. En wie niet geheel vreemdeling is in zijn eigen hart, weet wel iets van den strijd tusschen de twee beginselen in ons, waardoor we 't goede willen en het toch niet doen, het kwade haten en er ons toch aan bezondigen, zoodat we ons zelf een raadsel zijn.
>
> Die ons aangeboren aard maakt, dat wij geneigd zijn tot alle kwaad. En dit wil al weer niet zeggen, dat wij ons aan alle kwaad schuldig maken. Dat wordt door de werkelijkheid trouwens genoeg weersproken. Maar alleen, dat de neiging er toe, de verborgen kiemen ervan, foven in alle harten. En wanneer niet allerlei hoozere en lagere overwegingen er ons van terughouden, schrijdt de neiging voort tot daad, vooral als de omstandigheden ongunstig zijn en de verleiding groot is.
>
> Van dien „natuurlijken mensch" in ons wordt dan ook gezegd, dat hij is „onbekwaam tot eenig goed". M.a.w. uit den ons aangeboren zondigen aard kunnen wel daden voortkomen, die nuttig zijn